

Kunnskapspakke er svar på krisen

Abelia legger i dette notatet fram noen synspunkter på hvilken innretning krisepakken fra regjeringen bør ha. Norge trenger en kunnskapspakke. Vårt utgangspunkt er at krisen er betydelig mer alvorlig enn vi trodde for noen uker siden. Det er utvilsomt slik at store deler av privat sektor i Norge vil bli rammet av oppbremsingen internasjonalt. Blant Abelias medlemmer svarer i dag over 30 % av bedriftene at tilgang på kapital er en viktig flaskehals for videre utvikling. Derfor er det helt avgjørende å få bank- og kredittsystemet til å fungere igjen. Dette må skje umiddelbart. Uten tilgang på kreditt kan også lønnsomme og sunne bedrifter raskt komme opp i store problemer.

Tiltakspakken som regjeringen skal legge fram over nyttår må ha et annet, og noe mer langsiktig perspektiv. Det må legges til grunn at det i enhver vanskelig omstilling også blir skapt noen nye muligheter for aktører som har en kombinasjon av finansiell handlefrihet, omstillingsevne og kompetanse. Statens krisepakke må derfor ha som mål å øke handlefriheten, omstillingsevnen og kompetansen. Da Sverige og Finland opplevde alvorlige økonomiske kriser tidlig på 90-tallet valgte staten å satse kraftfullt på forskning, utdanning og innovasjonsfremmende tiltak i næringslivet. Dette bidro til en omstilling og modernisering av næringslivet i våre nordiske naboland, der de ble ledende og fortsatt er ledende i verden på mobil kommunikasjonsteknologi.

En norsk krisepakke må spille på lag med de ytre omstillingskravene vi møter i en global kunnskapsøkonomi og ikke prøve å motvirke dem. Staten må bidra til å bygge den kunnskapsbasen som kreves for å skape fremtidens næringsliv. Derfor må en krisepakke være en kunnskapspakke og ikke bare økt bruk av penger for å holde hjulene i gang.

Norge skal ha et annet næringsliv når vi kommer ut av krisen enn da vi gikk inn i den. Skal vi styrke vår internasjonale konkurransekraft må næringslivet som kommer ut av krisen være mer kunnskapsbasert, mer internasjonalt, mer effektivt og mer miljøvennlig enn næringslivet som gikk inn i krisen. Ganske enkelt fordi Norges kostnadsnivå og økonomiske åpenhet gjør at det er nødvendig med en slik strukturendring.

I valget av virkemidler er det også viktig å være opptatt av hvordan man kan styrke aktørene som fremmer kunnskapsmobilitet og langsiktig omstillingskompetanse på tvers av bedrifter og bransjer i Norge. De som tar med seg kunnskap og erfaringer fra en omstilling kan bidra til at andre kan lære av dem. Forskningsinstitutter, konsulentvirksomheter og private høyskoler er på litt ulike måter eksempler på slike kunnskapsmevlere. De bidrar til å spre kunnskap og erfaringer mellom bedrifter og bransjer, og spiller en viktig rolle i å snu en krise til nye muligheter.

Abelia mener at en kunnskapspakke fra regjeringen bør omfatte tiltak i fire hovedkategorier:

1. Tiltakene må ha som mål å øke Norges internasjonale konkurransekraft. Det betyr at vi bør satse på virkemidler som reduserer kostnadene for næringslivet, spesielt kostnadene for å ansette kunnskapsarbeidere og kostnadene for å drive med forskning og innovasjon. Lavere skatt på arbeid og satsing på forskning og innovasjon i næringslivet er god krisepolitikk på kort sikt, fordi det holder hjulene i gang i viktige innovasjons- og ikt-prosjekter i næringslivet som ellers blir utsatt eller kuttet ut. Og det er god politikk på lang sikt fordi det er resultatene av disse langsiktige investeringene som skaper fremtidens produkter, arbeidsprosesser og forretningsmodeller. Det er næringslivet selv som må gjøre jobben. Men i dagens situasjon vil det ha stor betydning at staten bidrar til å risikioavlaste slike satsinger.

Abelia foreslår:

- Økt beløpsgrense for SkatteFunn fra 4 til 8 millioner for egenutført FoU og reversering av tidligere innstramminger.
- Et ekstra gunstig SkatteFunn for særlig forskningsintensive og unge bedrifter der støttesatsen økes fra 20 til 30 prosent og beløpsgrensen heves til 45 mill kr.
- Skattemessig behandling av FoU-kostnader endres, slik at det blir adgang til å utgiftsføre FoU direkte.
- Skattefradrag for privatpersoners (business angels) investeringer i forskningsintensive unge bedrifter.
- Satsen for skatt på alminnelig inntekt reduseres fra 28 til 26 prosent.

2. Staten må satse på forsknings- og innovasjonsaktiviteter som bidrar til å skape og styrke det næringslivet som skal komme ut av krisen. Det er særlig viktig å satse på forskningsprosjekter og tematiske satsinger som kunnskapsbasert næringsliv vil nyte godt av, gjennom OFU/IFU kontrakter, brukerstyrt forskning og de tematiske satsingene under Forskningsrådet. Derfor må vi øke tilskuddene til forskningsprosjekter og forskningsinfrastruktur. Vi må styrke forskningsinstituttene og bygge ut fasiliteter for eksperimentell forskning. Slike store infrastruktursatsinger bidrar på kort og mellomlang sikt til nødvendig aktivitet i byggenæringen. På lengre sikt handler det om hvorvidt menneskene og forskningsutstyret i disse byggene bidrar at Norge blir et av de mest attraktive landene å lokalisere kunnskapsbasert næringsliv i.

Abelia foreslår:

- Økt ramme for brukerstyrt forskning (BIA) fra 320 mill til 1 mrd.
- Bevilgningene til de næringsrettede instituttene økes med 175 mill kr.
- Satsingen på tungt utstyr og strategisk forskningsinfrastruktur forseres med 500 mill kr.

- Bevilgninger til Petromaks, DEMO 2000 og forskning på fornybar energi økes med minst 100 mill kr.

3. Vi må bruke krisen som en anledning til å øke kompetansen hos enkeltindivider, slik at flere kan bidra i de bedriftene og det kunnskapsbaserte arbeidslivet som kommer ut av krisen. Her er det viktig å satse både på spisskompetanse på et høyt internasjonalt nivå og samtidig på en bred og generell kompetanseheving i arbeidslivet. Dette er en utmerket anledning til å gi flere anledning til å ta doktorgrader. Samtidig er det en god anledning til å få brede grupper motivert til å ta etter- og videreutdanning tilpasset vårt fremtidige kompetansebehov. Norge kommer til å ha knapphet på kloke hoder i årene som kommer. En krise er et bra tidspunkt å skaffe flere.

Abelia foreslår:

- Å øke antallet stipendiatstillinger til 550 i 2009.
- Økt satsing på stipend innenfor NMT-fagene og styrking av nærings-PhD + 130 mill kr.
- Støtte til enkeltpersoner som tar etter- og videreutdanning ved fagskoler, høyskoler og universiteter.
- Insentiver som stimulerer bedrifter til å gi ansatte etter- og videreutdanning

4. Krisetiltak i offentlig sektor må ha som mål å øke effektiviteten og bedre ressursutnyttelsen, ikke å øke størrelsen på stat og kommune. En effektiv og kompetent offentlig sektor er et konkurransefortrinn for Norge. Det er også en fordel for kunnskapsbasert næringsliv å ha en offensiv og brukervennlig offentlig sektor som krevende kunde og innovasjonspartner. Derfor er for eksempel investeringer i informasjonsteknologi for å øke evnen til samhandling i helsesektoren og investeringer i energieffektivisering i offentlige bygg eksempler på gode krisetiltak som bidrar til å styrke Norge som kunnskapssamfunn.

Abelia foreslår:

- Kraftig opptrapping av OFU- og IFU-kontrakter og andre virkemidler som bidrar til økte investeringer i produktivetsfremmende ikt-prosjekter i helse- og omsorgssektoren.
- Framskynde satsingen på elektronisk ID, elektronisk innkjøpsportal, AltInn og andre sentrale infrastrukturprosjekter som bidrar til å bedre samhandlingen i stat og kommune.
- Økt støtte til investeringer i energieffektivisering i offentlige bygg og innkjøp av energieffektiviserende teknologi.
- Utbygging av kommunikasjon mellom el-leverandør og forbruker for å skape en teknologiplattform for energistyring og tjenesteinnovasjon i energisektoren